

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets säkerhetsanvisning för badstränder

Källa:

Text och bild baserar sig på TUKES ANVISNING 30.11.2020 men är anpassad till åländska förhållanden.

Säkerhet på badstränder

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM), kommer med några mindre åländska förtydliganden, att använda sig av Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) samlade rekommendationer för konstruktioner på allmänna badstränder, vattenområdenas djup, strandövervakning och god praxis för hur vi kan förbättra säkerheten på badstranden.

Definition av badstrand

Enligt konsumentssäkerhetslagen (FFS 920/2011 antagen genom ÅFS 27:2016) definieras en badstrand på ett annat sätt än i hälsoskyddslagen och förordningarna som utfärdats med stöd av hälsoskyddslagen (antagna via ÅFS 84:2016 och ÅFS 88:2016).

En allmän badstrand är en plats som lämpar sig för badande och är öppen för alla. Användningen av en allmän badstrand har inte begränsats på förhand och för stranden har en upprätthållare, t.ex. ett offentligt samfund eller ett reseföretag, utsetts. På en badstrand med minimiutrustning finns en naturlig plats där man kan ta sig ner i vattnet och/eller en badbrygga, räddningsutrustning, en anslagstavla, nödvändiga skyltar samt ett sopkärl och en toalett.

På Åland räknas alla anmälda allmänna platser för bad som allmänna badstränder!

En allmän badplats är en naturligare och mer anspråkslöst utrustad plats som lämpar sig för badande för vilken en upprätthållare har utsetts. På en badplats ska det finnas räddningsutrustning, en anslagstavla och skyltar.

Vare sig det är en badstrand eller en badplats ska båda vara säkra för användarna och uppfylla kraven i konsumentssäkerhetslagen. Det är med andra ord ett stort juridiskt ansvar som ansvarig över badstrand och/eller badplats har över att platsen är tillräckligt säker enligt lagen definition.

Badstränder och badplatser ska inte förväxlas med allemansrätten som ger var och en rätt att simma på ett strandområde om området inte hör till en gård eller om områdets användning för rekreation inte har begränsats till exempel på grund av naturskydd.

Hopptorn och andra platser att hoppa från på badstränder

Det viktigaste är att det finns tillräckligt djupt vatten kring hopptornet på sommaren. Naturvatten kan ha stora variationer i vattenhöjd. Därför är det viktigt att försäkra sig om att det finns tillräckligt med vatten även när det är lågvatten. Vattnet bromsar upp hastigheten betydligt hos personer som ramlar ner i vattnet redan på några meter. Vid nybyggda och renoverade hopptorn är det viktigt att försäkra sig om att stranden är tillräckligt djup för att den ska klara eventuell avlagring av jord i botten och variationer i vattenhöjd. Om omgivningen kring vattenområdet muddras upp måste sänkans kant vara flack för att jorden inte ska falla ihop i sänkan. Dessutom måste man i hoppsäkerheten ta hänsyn till kvaliteten på botten (gyttja, lera, berg, sand, stenjord), observationer och användarhistorik samt platsens utsatthet för skadegörelse. Att hoppa ned i vattnet är en populär vattensportsform särskilt bland unga, så därför är det om möjligt bra att anordna någon typ av säkra platser att hoppa ifrån på badstränder. Annars hoppar man ned i vattnet från platser som inte är säkra.

Vattendjup efter hopphöjd

Vid registreringar av vattendjup användes standarden SFS-EN 13451-10 för simhallar som stöd.

När hopphöjden är ungefär vid vattenytan bör vattendjupet vara minst två meter. Om det här kravet på djup inte uppfylls är bryggan bara avsedd för att gå ned i vattnet och dykning med huvudet före ska vara förbjudet.

Vattendjup för nya hopptorn och hopptorn som ska renoveras:

- Hopp höjd ≤ 3 meter: ett vattendjup på minst 4 meter
- Hopp höjd > 3 meter: ett vattendjup på minst 5 meter

Kritiska vattendjup som inte får underskridas under några förhållanden (till exempel med hänsyn till avlagring av jord och variationer i vattenhöjd):

- Hopp höjd ≤ 3 meter: ett vattendjup på minst 3,5 meter
- Hopp höjd 5 meter: ett vattendjup på minst 4 meter
- Hopp höjd > 5 meter: ett vattendjup på minst 4,5 meter

En trampolin som har installerats på tre meters höjd förutsätter fyra meters djup. Vattendjupet måste uppfyllas på det vattenområde där man hoppar. Djupen behöver inte mätas med centimeters noggrannhet.

Bild 1. Hopp höjden är ungefär på vattenytans nivå. Ett vattendjup på minst två meter krävs. Badplats Hiekkahelmi, Pemar.

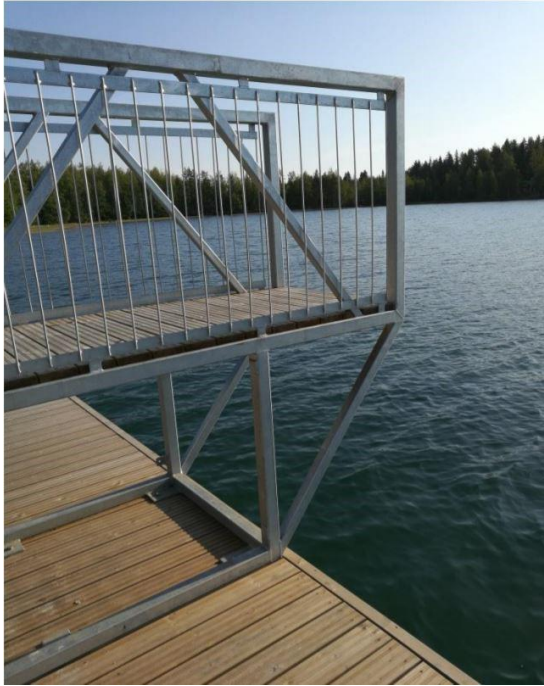

Bild 2. På badstränder rekommenderas att det finns säkra platser att hoppa från. Hoppavsatsen på bilden är på cirka en meters höjd. Det kräver ett vattendjup på minst 3,5 meter i alla förhållanden. Badstrand på Kangasjärvi camping i Storå.

Bild 3. Hoppturnet på bilden överskrider två meter. Det kräver ett vattendjup på minst 3,5 meter i alla förhållanden. Avsatsen har spröjsräckan som ska göra det svårare att klättra upp på räcket. Livbojen är lättillgänglig och på bryggan har man installerat en stege för att det ska vara lättare att ta sig upp ur vattnet på bryggan. Otalampi badstrand, Vichtis.

Bild 4. På bryggan har det installerats en trampolin på en meters höjd och ett över två meter högt hopptorn. Ett vattendjup på minst 3,5 meter krävs i alla förhållanden. Nummijärvi badstrand, Somero.

Bild 5. Avsatsen måste räcka över vattnet. Avståndet från framkanten på avsatsen till kanten på bryggan ska vara över en meter. Överdrivet långa avsatser lockar till att springa och ta sats. Linikkalanlammi badstrand, Forssa.

Bild 6. Kunderna klättrar upp och hoppar från räckena på hopptornen. Detta kan minskas med till exempel den trekantiga strukturen som visas på bilden. Mytjäjäinen badstrand, Lahtis.

Bild 7. Med räcken blir bryggorna å ena sidan säkrare, men å andra sidan kan de locka till att hoppa från platser som inte är säkra att hoppa ifrån. Behovet av räcken ska därför vara säkerhetsbaserat. På bilden planerar de att bygga en plats att hoppa från längst ut på bryggan. Lempainen friluftsbad, Lembois.

Skyltar som förhöjer säkerheten

På badstrandens anslagstavla ska man uppge badstrandens adressuppgifter, kontaktuppgifter till badstrandens upprätthållare, anvisningar om man behöver larma om hjälp och meddela säkerhetsbrister till badstrandens upprätthållare samt information om eventuell övervakning.

Badande på stranden måste underrättas om egenskaper som orsakar fara på badstranden, till exempel om badstranden är bråddjup och eventuella strömmar. Det är viktigt att tänka över ovan nämnda punkter noga. Ett överflöd av varningar och anvisningar kan nämligen leda till att de inte blir lästa. Skyltarnas placering och formuleringar måste övervägas noga.

Bild 8. Det är viktigt att informera om att badstranden är bråddjup på ett sätt som kunderna förstår. Staffansslätts badstrand, Helsingfors.

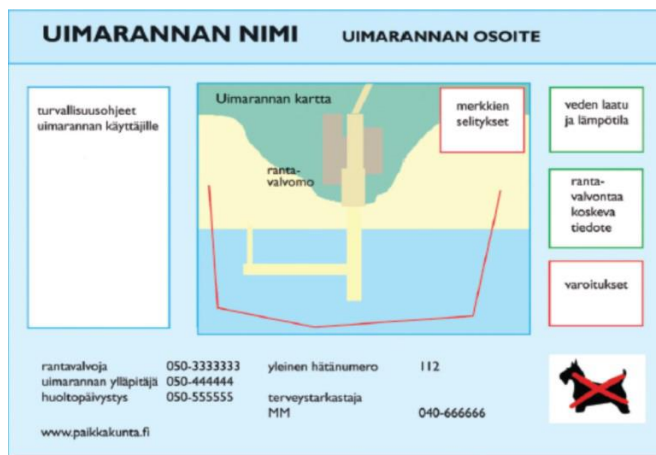

Bild 9. Mall för anslagstavla på badstrand. (Uimarantaopas, 2006).

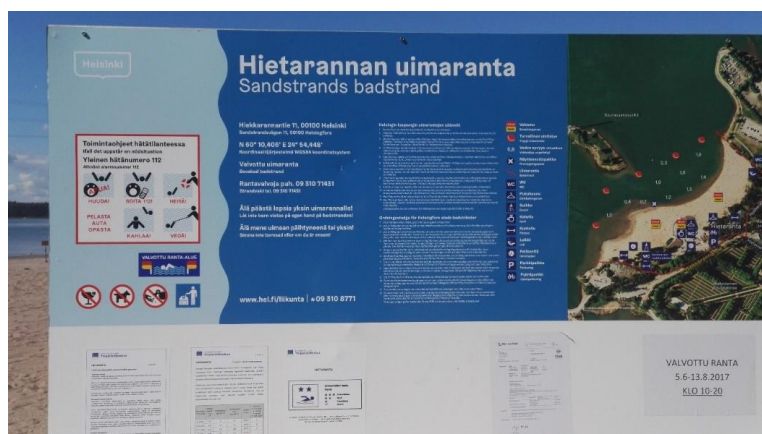

Bild 10. God praxis för anslagstavlorna på badstränder är att ange uppgifter om djup för vattenområdet och andra viktiga platser på badstrandsområdet på en karta. Sandudds badstrand, Helsingfors.

Underhållspraxis

Kontroll- och underhållsåtgärder för badstranden och relaterade konstruktioner ska fastställas och genomföras så att säkerheten rimligen kan garanteras. Underhållspraxis ska till exempel registreras i badstrandens service bok. Badstrandens upprätthållare bestämmer inspektionsintervall utifrån antal badande på badstranden, förekomst av skadegörelse och konstruktionernas skick. Skyltar och anslagstavlor, utrymningsvägar, räddnings- och första hjälpen utrustning, bryggor, lek- och motionsredskap samt andra konstruktioner på badstranden ska inspekteras regelbundet. I det regelbundna underhållet ingår även dragning av botten eller dykning och städning av strandområdet. Med rätt underhåll kan konstruktionernas användningstid förlängas och säkerheten förbättras.

Enligt den badplatsenkät som riktades till kommunerna i fastlandet är de största utmaningarna på badstränder problem relaterade till konstruktioner och underhållsbehov.

Bild 11. Hopptornet på bilden är cirka fem meter högt. Det kräver ett vattendjup på minst fyra meter i alla förhållanden. Ibland hittas cyklar eller andra okända föremål i vattnet som har hamnat i närheten av hopptorn. Strandens upprätthållare ska regelbundet inspektera vattenområdet. Pyhäjärvi badstrand, Högfors.

Bild 12. Skrapa som kan användas vid eventuell dragning av okända föremål. Regelbunden granskning av vattenområdet är viktigt, särskilt vid hopptorn och platser där man hoppar ifrån. Mytjäinen badstrand, Lahtis.

Strandövervakning

Med rätt typ av strandövervakning kan man förbättra säkerheten och användarvänligheten på badstranden. Tukes uppmanar att de populäraste stränderna med störst risker skulle utvecklas genom att anordna strandövervakning. Behovet av strandövervakning kan bedömas med Strandövervakningsverktyget på Tukes webbplats. Med en strandvakt kan säkerheten på en badstrand öka avsevärt.

Strandvakten ska vara myndig och ha fått utbildning för arbetsuppgiften. Enbart första hjälpen kunskaper eller till exempel vårdutbildning gör inte strandvakten kunnig i vattenlivräddning.

En utbildad strandvakt måste kunna identifiera en person som håller på att drunkna, kunna markera en person som har sjunkit ner i vattnet och känna till tekniker för letning i vatten.

Bild 13. Vi rekommenderar att man markerar det bevakade strandområdet med internationella rödgula flaggor när en strandvakt finns på plats. Man kan även hissa den rödgula flaggan för att markera att det finns en strandvakt på plats. Linikkalanlammi badstrand, Forssa.

Bild 14. En båtshake är ett bra tillägg till räddningsutrustningen. Med haken kan kunderna även prova strandens djup. Badplats Hiekkahelmi, Pemar.

Utredning av olyckor

Badsträndernas upprätthållare måste utreda de olyckor och risksituationer som har uppkommit på badstränderna.

- Vad kan man lära sig av olyckorna?
- Finns det något i badstrandens förhållanden, konstruktioner eller andra organisatoriska frågor som kan ha inverkat på det som har hänt?
- Kan man förbättra badstrandens säkerhetsarrangemang? Vilka uppgifter kan till exempel ögonvittnen, räddningsmyndigheten eller polisen bidra med?

Bild 15. Strandområdet har markerats med banavskiljare före bråddjup. Lehmijärvi friluftsbad, Salo.

Bild 16. Strömmande vatten kan föra en simmare eller exempelvis en person på en luftmadrass långt ut från stranden och göra det omöjligt att ta sig tillbaka. Det måste finnas en varning för strömmande vatten och vi rekommenderar att man markerar det säkra badområdet. Nedervetil badstrand, Kronoby.

Bild 17. Vattenområdet mellan de två badbryggorna kan användas vid motionssimning parallellt med stranden. Härjävatsa badstrand, Salo.

Badstrandsguide

Ingående anvisningar om planering, uppbyggnad och underhåll av badstränder och vinterbadplatser finns i Badstrandsguiden (Undervisningsministeriet, 2006).

Lagstiftning gällande säkerheten på badstränder

Konsument säkerhetslagen (920/2011 antagen på Åland genom ÅFS 27:2016)

- Den allmänna lagen som tillämpas om frågan inte har stadgats i andra lagar eller bestämmelser.
- Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) övervakar att konsument säkerhetslagen följs på fastlandet men på Åland är det Ålands landskapsregering och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Hälsoskyddslagen (763/1994 antagen på Åland genom ÅFS 84:2016 & ÅFS 88:2016)

- Tillämpas särskilt på vattenkvaliteten på badstranden och andra hälsorelaterade förhållanden, till exempel toaletter eller ythygien.
- Hälsoskyddsmyndigheten har behörighet vilket i detta fall är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Landskapslag om ändring av plan- och bygglagen för landskapet Åland (ÅFS 82:2017)

Enligt ÅFS 82:2017 67 § punkt 2 och 5 kan det krävas bygglov för en brygga medan ett hopptorn kräver bygglov.

- Detta är en kommunal angelägenhet på Åland och eventuella frågor ska riktas direkt till kommunens byggnadsinspektör.